

TUNUS ÜLKE PROFİLİ

T.C.
Ticaret Bakanlığı
Uluslararası Anlaşmalar ve Avrupa Birliği
Genel Müdürlüğü

İÇİNDEKİLER

1. GENEL BİLGİLER	3
2. GENEL EKONOMİK DURUM	6
3. DIŞ TİCARET	9
4. DOĞRUDAN YABANCI YATIRIMLAR	12
5. TÜRKİYE ile TİCARET	15
EKLER:.....	17

1. GENEL BİLGİLER

Başlıca Sosyal Göstergeler

Resmi Adı	Tunus Cumhuriyeti
Yönetim Biçimi	Parlamber Cumhuriyet
Resmi Dili	Arapça (Fransızca yaygın olarak kullanılmaktadır.)
Başkent	Tunus (Tunis) 1.003.000 kişi
Yüzölçümü	163.610 km ²
Nüfus	12,34 Milyon (2024 Tahmini – IMF)
Dini Yapı	Müslüman %99,1, %0,9 Diğer
Büyük Kentler	Sfax: 945.000, Sousse: 622.000, Kairouan: 565.000, Gabès: 366.000, Bizerte: 552.000 (kişi)

Kaynak: Economist Intelligence Unit, Tunisia Country Report, IMF

Coğrafi Konum

Tunus, 162.155 km² yüzölçümüyle Kuzey Afrika'da yer alan bir ülkedir. Doğusu ve kuzeyinde Akdeniz, güneydoğusunda Libya, batı ve güney batısında Cezayir bulunmaktadır.

Kuzey bölgelerde ve kıyı boyu Akdeniz iklimi, iç kesimlerde ve güney bölgelerde yarı kurak çöl iklimi hakimdir. 1300 km'lik kıyı şeridinde sahip olan Tunus'un kuzeyi ve güneyi arasında yer şekilleri açısından büyük farklılıklar bulunmaktadır. Kuzey ve batı bölgeleri arasında dağlık bir yapı göze çarparken, orta bölgelerde stepler, güneyde ise büyük çöller yer almaktadır.

Ülkede sıcaklık 11,4 (Aralık) ve 29,3 (Temmuz) arasında değişir. Kış boyunca sağanak yağış devam eder. Orta bölgelerde zeytin ağaçları, güneyde ise hurma ağaçları bulunmaktadır.

En önemli akarsuları, Oued Medjerda et Oued Méliane olup, güneyde yer alan Tozeur ülkenin en önemli gölüdür.

Siyasi ve İdari Yapı

Geçmişte Kartaca Uygarlığı olarak anılan Tunus, 1574'te Uluç Ali Reis ile Sinan Paşa tarafından Tunus şehrinin ele geçirilmesi ile bütün Tunus, Osmanlı Devletinin bir eyaleti haline gelmiştir. 1881 tarihinde Fransa ile yaptığı Bardo Antlaşması ile Tunus Fransa'nın himayesi altına girmiştir. 1956 yılında ise Fransız sömürgesi olmaktan çıkarak bağımsızlığını ilan etmiştir. Bağımsızlığını kazanan Tunus 30 yıl Habib Burgiba tarafından ardından da 23 yıl da Zeynelabidin bin Ali tarafından yönetilmiştir. 2011 yılında yaşanan Arap Baharının ardından ülke çok partili demokrasiye geçmiştir. Bu tarihten günümüze kadar pek çok hükümet kurulmuştur. Ancak istikrarlı bir yönetim halen sağlanamamıştır.

Nüfus ve İstihdam

Tunus nüfusunun %98,2'sini Araplar, %1,2'sini genelde Tunus'un güney bölgesinde yaşayan Berberiler, kalanını ise Fransızlar ve İtalyanlar oluşturmaktadır. Tunus nüfusunun, %98'i Müslüman (büyük çoğunluk Maliki Mezhebi), %1'i Yahudi, %1'i de Hristiyanlar ve diğer dinlerdir.

Nüfusun %80'inin orta sınıfta yer aldığı kabul edilen Tunus'ta, halkın %4'ü asgari hayat standartlarının altında yaşamaktadır. Tunus nüfusunun %64'ü kentlerde yaşamakta, ailelerin % 80'i mülkiyeti kendilerine ait konutlarda yaşamaktadırlar. Hane sayısının %99,5'inde elektrik, %97,8'inde su, %97,1'inde TV ve %85,2'inde mobil telefon bulunmaktadır. Tunus Sosyal Sigortalar Kurumunun üyelerine uzun vadeli ve düşük faizli otomobil kredisi sağlamasının etkisiyle, ülkedeki otomobil sayısında büyük artışlar görülmüş, 1994 yılında ailelerin %15'i otomobil sahibi iken bu oran şimdi %22,6 olmuştur.

Resmi rakamlara göre %18,3 olan işsizlik, ülkenin kronikleşen temel ekonomik sorununu oluşturmaktadır. İş gücünün %49'u hizmet, %17,9'u tarım ve %33,1'i sanayide istihdam edilmektedir.

Tunus Afrika'nın en iyi kalifiye iş gücüne sahip ülkesidir. Tunus'ta 10.000 civarında çeşitli dallarda mühendis bulunmaktadır Tunus'ta iş başvurularının %53'ü, üniversite mezunları veya profesyonel yetişmiş iş gücüne sahip kişilerce yapılmaktadır. Tunus'ta 2000 kişiye bir bilim adamı düşmektedir. Tunus'ta yeterli sayıda mühendis ve kalifiye eleman bulunmakta, elemanın tecrübesine ve niteliklerine bağlı olarak ücretleri değişmektedir.

Tunus'ta yabancı dil olarak Fransızca kullanılmakta ve çok yaygın olarak konuşulmaktadır. İngilizce bilen kişi sayısı çok sınırlı olmakla birlikte, özellikle Türkiye'de çeşitli üniversitelerde eğitim görmüş eleman bulmak mümkündür. Vasıfsız iş gücü temininde bir sorun bulunmamaktadır.

Aylık ücret, ilgili kanuna göre belirlenen asgari ücrete uygun olmak şartıyla, toplu sözleşmeler veya işçi-işveren arasında yapılacak sözleşmeyle serbestçe belirlenmektedir.

Asgari ücretler, aylık 40 saat üzerinden 246 TD ve 48 saat üzerinden 286 TD dir.

Ülkede eğitime özel bir önem verilmektedir. Burada amaçlanan, belirlenen ekonomik ve toplumsal kalkınma hedefleri doğrultusunda ülkedeki yetişmiş, eğitilmiş nüfusun oranının yükseltilmesidir.

Okula giden kız ve erkek çocukların sayısı hemen hemen eşit düzeydedir. Devletin eğitim-öğretim harcamaları toplam GSYİH'nin %5'ini oluşturmaktadır.

13 üniversite bulunan ülkede yükseköğrenim gören öğrenci sayısı 336 bindir. Üniversitede okuyan kız öğrencilerinin oranı %59,5'tur.

Yükseköğretim kurumlarında her bir öğretim görevlisine 17,4 öğrenci düşmektedir. Genel bütçe içerisinde yükseköğretime ayrılan pay %6,1 düzeyindedir.

Tunus Sosyal Sigorta Sistemi hemen hemen bütün ücretli ve hak sahiplerine mesleki ve sosyal kategorilerine bakmaksızın hizmet vermektedir. Sosyal sigorta işveren payı% 18, sosyal sigorta işçi katkı payı ise %8,47 olup, toplam %26,47'dir.

Doğal Kaynaklar

Tunus'un madencilik sektöründe petrol, doğalgaz ve fosfat üretimi hakim durumdadır. Petrol iki eski petrol sahası olan güneydeki El Borma ve Gabes Körfezindeki Ashtar'dan çıkartılmaktadır. Bu sahalardaki petrol zaman içerisinde azalmaktadır, Ancak Adam, Didon ve Oudna gibi daha küçük yeni petrol sahalardaki üretimler kısmen de olsa azalan üretimi dengelemektedir.

Ulusal petrol şirketi "Entreprise tunisienne d'activités pétrolières (ETAP)"nın petrol ve doğalgaz arama ve işletmelerinde %50'ye kadar hisseye sahiptir. İngiliz enerji firması BG'nin Gabes Körfezindeki Miskar sahasında 1996 yılında üretime başlamasıyla Tunus'un doğalgaz üretimi çok hızlı artış göstermiştir. Miskar sahası halen Tunus doğalgaz üretiminin dörtte üçünü gerçekleştirmektedir.

BG firması Miskar sahasındaki üretimi artırmak için 500 milyon dolar ve Hasdrubal sahasını geliştirmek için gerekli olan 1,2 milyar dolarlık maliyetin 800 milyon doları kadar (kalan kısım ulusal petrol şirketi ETAP tarafından karşılanmıştır) yatırım yapmıştır. Doğalgazın %77'si enerji santrallerinde, %18'i sanayide ve %7'si konutlarda kullanılmaktadır. Sanayi ve konutlarda doğalgaz kullanımı hızla artmaktadır.

Dünyanın en büyük fosfat üreticilerinden biri olan Tunus'ta fosfat ülkenin güney batısındaki Gafsa'da çıkarılmaktadır. Ülkede üretilen fosfatın %70'i Kef Eddour, Kef Aschfaier ve Jallabia maden sahalarından çıkartılmaktadır. Fosfat madenciliğinde ülkede tekel olan "Compagnie des phosphates de Gafsa (CPG)" şirketi, dünyadaki talep ve fiyatları kontrol ederek elde edeceği gelirle ülkenin borçlarının bir kısmını kapatmayı düşünmektedir.

2. GENEL EKONOMİK DURUM

Temel Ekonomik Göstergeler

	2022	2023	2024*	2025*	2026*	2027*	2028*	2029*
GSYİH (Cari Fiyatlar milyar \$)	46,27	51,28	54,71	55,85	58,07	59,09	59,47	60,04
GSYİH Büyüme (Sabit Fiyatlar -%)	2,6	0,4	1,9	1,8	1,7	1,4	1,3	1,2
Kişi Başına Düşen Milli Gelir (Cari Fiyatlar- \$)	3 814	4 192	4 435	4 492	4 637	4 686	4 686	4 702
Tüketici Fiyat Enflasyonu (ort, %)	8,3	9,3	7,4	6,9	7	7,9	8,2	9
Cari İşlemler Dengesinin GSYİH'ya Oranı (%)	-8,6	-2,5	-3,5	-3,7	-4,4	-4,3	-4	-4,2
İşsizliğin Toplam İşgücüne Oranı (%)	15,2	16,4	-	-	-	-	-	-
Nüfus (milyon)	12,13	12,24	12,34	12,43	12,52	12,61	12,69	12,77
Devletin Genel Toplam Borçlanmasının GSYİH'ya Oranı (%)	79,9	76,6	78,6	79,5	79,9	81,2	82,3	83,2

(*) Tahmini veriler

Kaynak: IMF-Nisan 2024

Tunus ekonomisinin genel yapısı incelendiğinde, ülkenin bağımsızlığını kazandığı 1956 yılından 1970'li yıllara kadar devletin ekonomik yaşama önemli ölçüde müdahale ettiği görülmektedir. Sömürge döneminin bir sonucu olarak yabancıların elinde bulunan geniş araziler 1964 yılında kamulaştırılarak köylülere dağıtılmış, aynı dönemde köylüleri tarım kooperatiflerinde örgütlemeye yönelik girişimlerde bulunulmuş, ancak söz konusu girişimlerden kırsal kesimdeki yaygın muhalefet ve kredi veren devletlerin baskısı sonucunda vazgeçilmiştir. Tunus'ta 1972 yılından itibaren özel sektör yatırımlarının teşvik edilmesi amacıyla bazı önlemler yürürlüğe konmasına rağmen, gerçek anlamda serbest piyasa ekonomisine ancak 1987 yılında adım atılabilmektedir.

Tunus ekonomisi, turizm başta olmak üzere, hizmet sektörü, tarım, tekstil ve hazır giyim, hafif sanayiler ile petrol ve fosfat üretimine dayanan gelişme yolunda bir ekonomidir. Kalkınmaya dönük yatırımlarda gerek Batılı devletlerin (1990'lı yılların ikinci yarısından itibaren Avrupa Birliği), gerek uluslararası kuruluşların sağladığı mali destek önemli yer tutmaktadır.

Tunus ekonomisinin dünya genelinde meydana gelen çeşitli ekonomik çalkantılara rağmen nispeten olumlu görüntü sergilemeye devam etmektedir. Tunus, ekonomiye ilişkin müdahalelerini sosyal istikrar, ücretler ve istihdam üzerindeki olumsuz etkileri en aza indirecek şekilde uygulamaya büyük gayret sarf etmektedir. Dünya geneline göre küresel krizden en az etkilenen ülke olmuştur.

Gıda ürünleri ithalatta önemli bir yer tutmakla birlikte ülke, başta zeytinyağı olmak üzere önemli bir tarım ürünleri ihracatçısıdır. Dünya fosfat üretiminde ilk sıraları alan Tunus, fosfatı

işleyerek fosforik asit ve gübreye dönüştürmektedir. Ülkede petrol ve gaz üretilmektedir. İmalat sektöründe ise, tekstil ve deri ürünleri en önemli ihrac kalemlerini oluşturmaktadır.

Üretimde ve ihracatta fosfat ve petrol eski önemini yitirmiştir. Diğer taraftan tekstil, gıda işleme, elektrikli ürünler önem kazanmıştır.

Tunus, tekstil, makine ve elektrikli ürünler, otomotiv parçaları, eczacılık ürünleri, ayakkabı ve deri, gıda ve bilişim teknolojilerine yapılacak yatırımlar açısından rekabet avantajına sahip olduklarını duyurmuştur.

Tunus iç pazarının küçük olduğu düşünülüğünde Tunus'un AB, Orta Doğu ve Kuzey Afrika'daki daha büyük pazarlara giriş imkanını da yatırımcılara sunduğu görülmektedir. AB ile arasındaki Ortaklık Anlaşması, Avrupa pazarına girişte sanayi ürünlerinde gümrüksüz giriş imkanı sağlamaktadır.

İstihdam, bölgesel kalkınma, güvenlik ve istikrar, adalet olmak üzere dört temel başlık altında oluşturulan Eylem Planı Ulusal Kurucu Meclisine sunulmuştur. Eylem Planında, demokratik reformların gerçekleştirilmesi kapsamında, bağımsız bir yüksek seçim kurulunun, bağımsız bir görsel ve işitsel bilgi yüksek kurulunun kurulması, yolsuzluklarla mücadele için özel bir hukuki teşkilatın, sosyal paktın oluşturulması için ulusal bir konseyin ve temel reformlarla ilgili ulusal bir diyalog platformunun oluşturulması çalışmalarına yer verilmiştir. Eylem Planında sektörlere göre alınacak tedbirler ve reformlarla ilgili başlıklar aşağıda sunulmaktadır.

- Siyasi hayatı ve demokratik reformları geliştirmek,
- Genel boyutta başta olmak üzere tüm boyutlarda güvenlik duygusunu pekiştirmek,
- Merkeze yakın bir sosyal yapı, ılımlı bir dini model ve çok kültürlü bir ortam,
- Hesap sorabildiği gibi barıştırmayı sağlayabilen bir adalet sistemi,
- İyi ve etkili bir yönetim,
- Yoksullukla mücadele,
- İşsizliğin düşürülmesi ve işe alım mekanizmalarının geliştirilmesi,
- Ekonomiyi ve yatırım ortamını geliştirmek, genel dengeleri korumak,
- Sosyal yaşam koşullarının iyileştirilmesi için herkese yönelik çok boyutlu ve global kalkınma,
- Sağlıklı bir çevrenin niteliklerini birleştirmek ve doğal felaketleri öngörebilmek
- Dengeli bir bölgesel kalkınma
- Dış siyaset

Tarım ve balıkçılık sektörünün GSYİH'daki payı %9'a yükselmiştir. İhracat gelirlerinin ise özellikle gıda işleme alanında yaklaşık %10'u bu sektörden elde edilmektedir. Bu sektör toplam işgücünün yaklaşık %16'sını istihdam etmektedir. Yerli üreticileri korumak için AB dışı ülkelerden gelen ürünlere Tunus belirgin ticari engeller uygulamaktadır. Özellikle sermaye malı olmayan ithalata tarife dışı engeller uygulanmaktadır.

Tunus, Genel Preferanslar Sistemi çerçevesinde mamul mallarda, tarımsal ürünlerde ve el sanatları ürünlerinde; ABD, Kanada, İsviçre, Avustralya ve Japonya'nın tercihli tarifelerinden yararlanmaktadır. Ayrıca Mısır, Fas, Ürdün ile tarife engellerini kademeli olarak tümüyle indirmeye yönelik Serbest Ticaret Anlaşmaları bulunmaktadır. 1998 yılında Davos'taki Dünya

Ekonomik Forumu'nda yayınlanan Rekabet Raporu'nda Tunus Kuzey Afrika'daki ikinci güçlü ülke olarak değerlendirilmiştir.

2024 yılında Tunus'un sabit fiyatlara göre GSYİH'ndaki artışın yılda %1,9 olacağı tahmin edilmektedir. Bu dönemde, sanayi üretiminin yılda ortalama %4,2 oranında tarım üretiminin ise %2,6 oranında büyümesi beklenmektedir. Aynı dönemde enflasyon oranının yılda ortalama %7,4 olacağı tahmin edilmektedir.

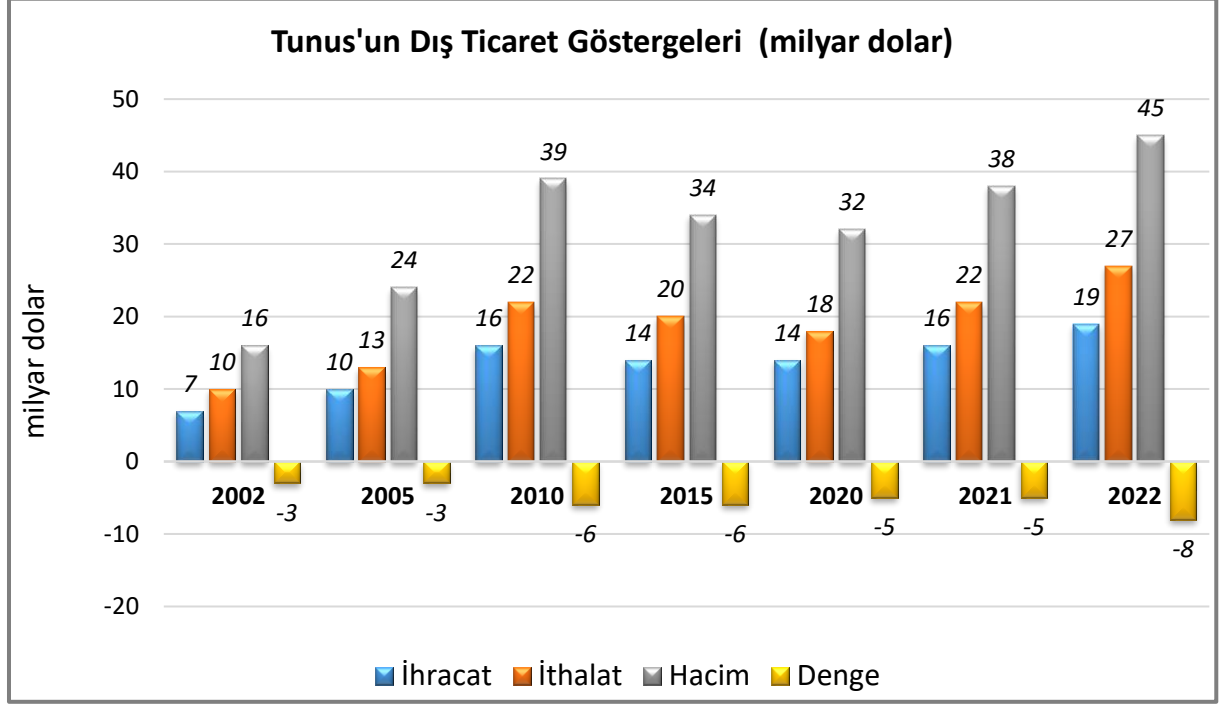
Ana işçi sendikasının ekonomik liberalleşmeye karşı direnç göstermesi, borçlanmayı teminat altına alma önlemlerini de içeren ekonomik politika reformunu yavaşlatmaktadır. Kamu kesiminin ücret faturalarını hafifletmek veya vergi planını genişletmek için radikal adımlar atması, mali konsolidasyonda ilerlemeye engel olmaktadır. Uzun vadeli sosyal ve politik zorluklar göz önüne alındığında, önümüzdeki 5 yıllık dönemde Tunus GSYİH'nın reel büyümesi fazla olmayacaktır. İhracatın toparlanması ve turizmin gelirlerinin artması nedeniyle cari işlemler açığının, GSYİH içindeki payı kısmen azalsa da halen finansmanda zorluk yaşanmaktadır.

3. DIŞ TİCARET

Genel Durum

Ülkenin Dış Ticareti

Kaynak: Trademap-Direct Data/Tunus

Tunus'un dış ticaretine baktığımızda, Son yirmi yıl süresince sürekli dış ticaret açığı verdiği görülmektedir. Her yıl 3 ile 7 milyar dolar aralığında olmak açık vermektedir.

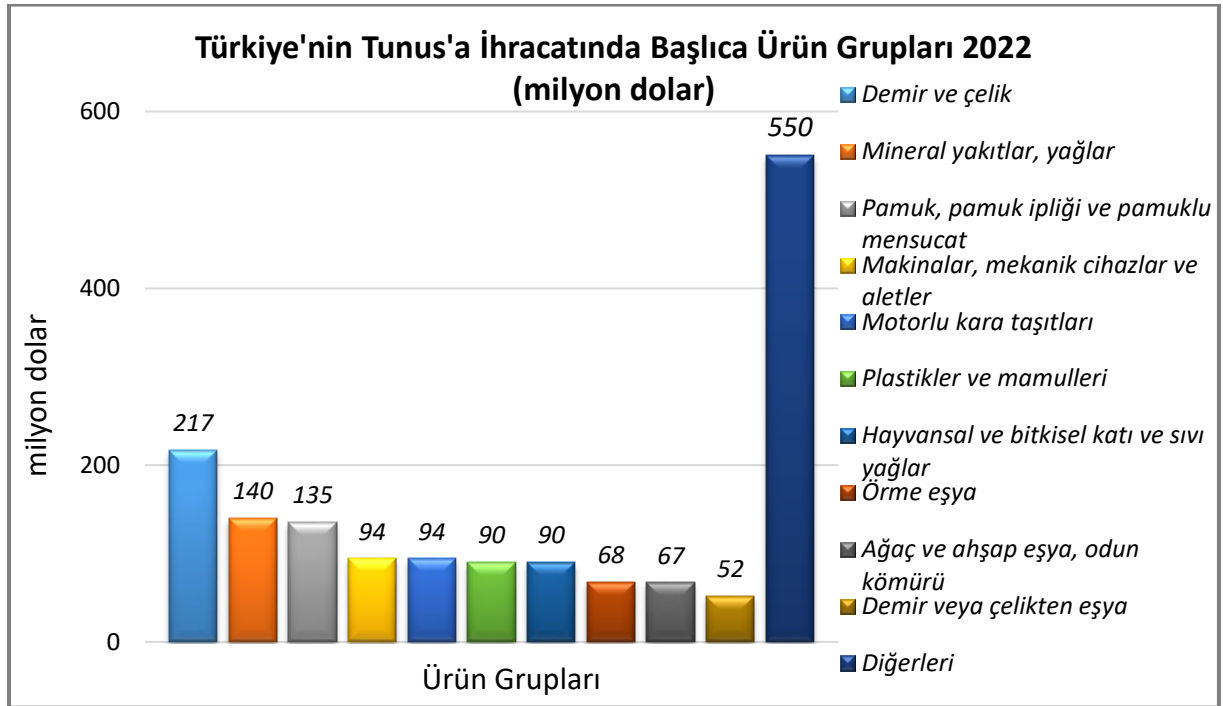
2022 yılında ülkenin ihracatı 19 milyar dolar, ithalatı 27 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir.

Ülkenin dünyaya ihracatında en önemli ürünleri, kablolar ham petrol, zeytinyağı, petrol yağları, hazır giyim, elektrik devresi teçhizatları, kimyasallar, oto yedek parçalar, azot, fosfor, potasyum ve plastik eşyadır.

Ülkenin dünyadan ithalatında en önemli ürünler, petrol yağları ve gazları, buğday, ham petrol, otomobiller, elektrik devresi teçhizatları, kablolar, bakır teller, demir-çelik yarı mamuller ve entegre devrelerdir.

Başlıca Ürünler İtibarı ile Dış Ticaret

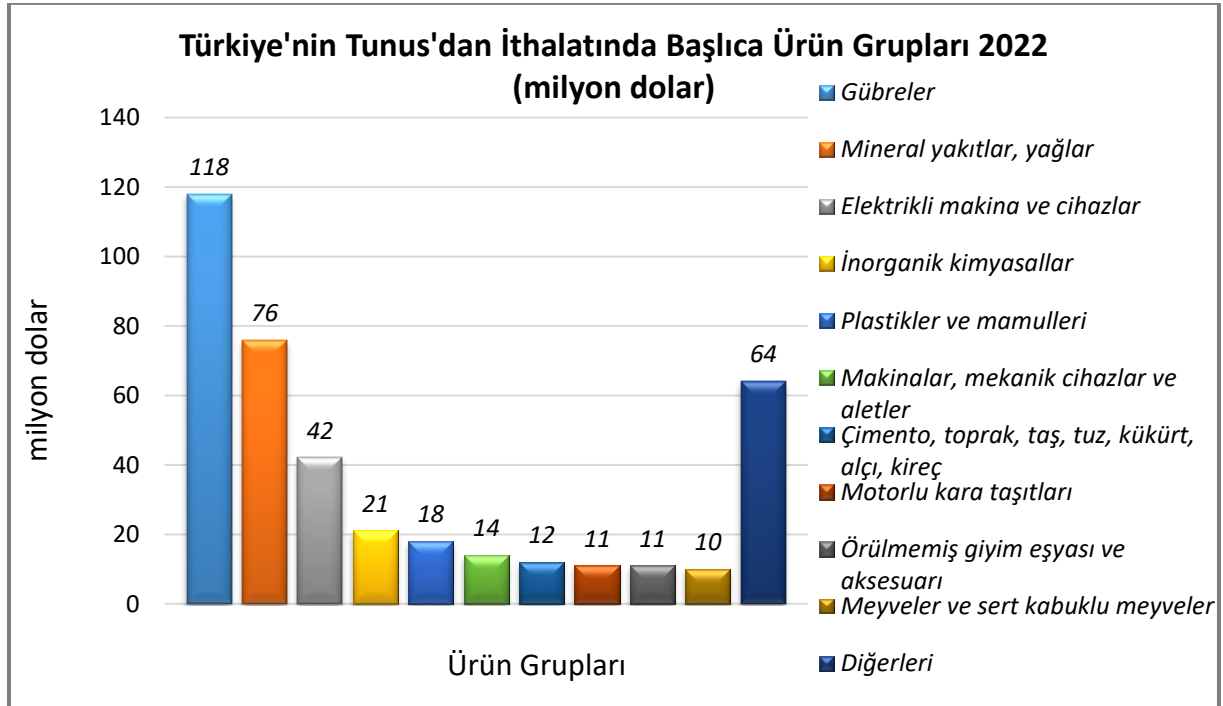
İhracat

Kaynak: Trademap-Direct Data/Tunus

[Detaylı tablo için tıklayınız](#)

İthalat

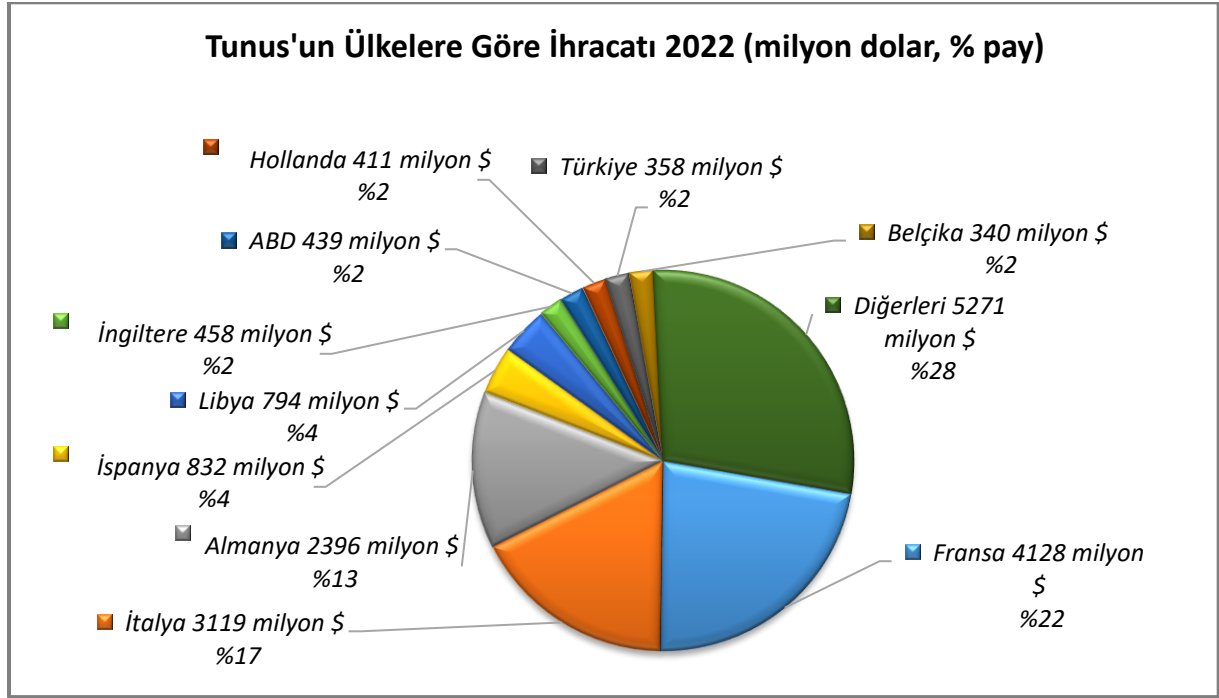

Kaynak: Trademap-Direct Data/Tunus

[Detaylı tablo için tıklayınız](#)

Başlıca Ülkeler İtibarı ile Dış Ticaret

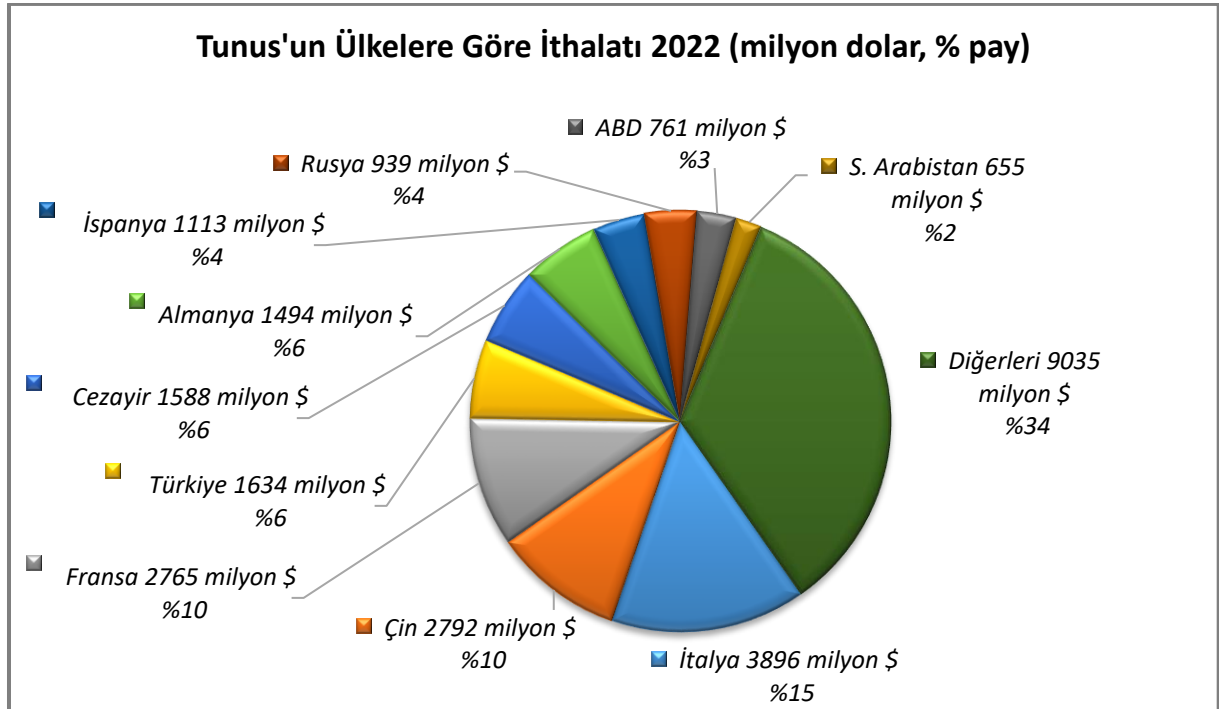
İhracat

Kaynak: Trademap-Direct Data/Tunus

[Detaylı tablo için tıklayınız](#)

İthalat

Kaynak: Trademap-Direct Data/Tunus

[Detaylı tablo için tıklayınız](#)

4. DOĞRUDAN YABANCI YATIRIMLAR

Doğrudan Yabancı Yatırımların Görünümü

Economist Intelligence Unit verilere göre, 2024 yılında Tunus'a yapılan doğrudan yabancı sermaye yatırımının 530 milyon dolar, yabancı sermaye stokunun 42,5 milyar dolar olacağı tahmin edilmektedir. Tunus Yabancı Sermaye Ajansı (FIPA)'nın verilerine göre, Tunus'ta 3.500 civarında yabancı firma faaliyet göstermektedir.

Ülke Dışından Gelen ve Ülke Dışına Giden Doğrudan Yatırımlar

	2022	2023*	2024*	2025*	2026*	2027*	2028*
Ülke dışından gelen doğrudan yatırım (milyon \$)	569,30	550,00	530,00	520,00	504,40	510,00	510,00
Ülke dışından gelen doğrudan yatırımın GSYİH ya oranı (%)	1,20	1,10	1,00	1,00	1,00	1,00	0,90
Ülke dışından gelen doğrudan yatırım stoku (milyon \$)	41 432,00	41 982,00	42 512,00	43 032,00	43 536,00	44 046,00	44 556,00
Ülke dışına yapılan doğrudan yatırım stoku (milyon \$)	351,60	351,60	351,60	351,60	351,60	351,60	351,60

(*) Tahmini Veriler

Kaynak: EIU

Tunus'taki yabancı yatırımın sektörel dağılımına baktığımızda sırasıyla, inşaat malzemeleri, elektrik-elektronik, tekstil-hazır giyim, mekanik, metal, metalurji, kimyasallar ve kauçuk, tarım ve eczacılık sektörleri başta gelmektedir.

Tunus'ta iç piyasaya dönük ticari faaliyetlerde bulunmak üzere yatırım gerçekleştirmek isteyen yabancı bir firma, Tunuslu bir firma ile yapacağı ortaklıktan en fazla %49 oranında hisse alabilmektedir. Söz konusu oranlar imalat, sanayi ve turizm sektöründe %100 oranına çıkabilmekte; tarım ve balıkçılık alanında ise en fazla %66 olarak belirlenmektedir.

Afrika'nın en iyi kalifiye iş gücüne sahip ülkesi olan Tunus'ta mühendis çalıştırma maliyeti aylık 1.000–1.200 ABD Doları'dır. Vasıflı işçi maliyeti ortalama 1,50 dolar/saat'tir.

Tunus Kalkınma, Yatırım ve Uluslararası İşbirliği Bakanlığı tarafından yatırımlara ilişkin olarak, 30 Eylül 2016 tarihli ve 71 sayılı Yatırım Kanunu uyarınca, 11 Mayıs 2018 tarihli ve 417 sayılı Kararname ile Tunus'ta gerçekleştirilecek projelere ön izin verilme süresini 60 gün ile sınırlandırılmıştır.

Ayrıca, söz konusu kararname ile izne tabi faaliyetlerin listesi, idari izinlerin listesi, ve izne tabii 8 sektör belirlenmiştir. Söz konusu sektörler: doğal kaynaklar, faydalı maddeler, ulaştırma (kara, deniz, hava), eğitim, iletişim ile bazı ticari ve hizmet faaliyetleridir.

Diğer taraftan, Yatırım Kanunu'nun 9. maddesinde öngörülen döviz transferi için Tunus Merkez Bankası'nın başvurudan itibaren 90 gün içerisinde izin vermesi karara bağlanmıştır. Bu kararın yedi ay gecikmeli de olsa alınması yatırımcının ileriye görebilmesi için olumlu bir adım olarak nitelendirilmiştir.

Yatırımlarda öncelikli sektörlerin başında bilgi işlem, haberleşme, elektrik-elektronik, mekanik, tekstil, gıda sanayii, deri ve ayakkabı gelmektedir.

Yukarıda belirtilen sektörlerin dışında, inşaat ve müteahhitlik alanında Tunus gelecek vaat eden bir ülkedir. Özellikle Körfez Ülke yatırımcılarının bu ülkeye turizm, konut ve yerleşim alanında yatırım yapma arzuları ve Avrupa, Libya ve Cezayir'in petrol arama ve işletme, doğal gaz dağıtım ve elektrik üretim ve dağıtım alanlarında yatırım girişimleri inşaat sektörü ve inşaat malzemeleri açısından fırsat yaratmaya müsaittir.

- Tunus Yabancı Sermaye Ajansı (FIPA) <http://www.investintunisia.tn/>

Ülkedeki Serbest Bölgeler

Tunus'ta biri Zarzis'in güneyinde, diğeri Bizerte'in kuzeyinde olmak üzere toplam iki serbest bölge faaliyet göstermektedir. Serbest bölgelerin kurulduğu alan devlet mülkiyetinde olmakla birlikte özel firmalar tarafından işletilmektedir. Tunus'ta serbest bölgeler "Ekonomik Faaliyetler Parkı" olarak adlandırılmaktadır.

Tunus Ekonomik Faaliyetler Parkına ilişkin yürürlükte bulunan mevzuatın bir örneği ekte sunulmaktadır. Söz konusu mevzuat kapsamında yatırımcılara çeşitli avantajlar sağlanmaktadır. Bu avantajlar şu şekilde sıralanabilir;

- 10 yıl süreyle vergiden muafiyet,
- Yatırılan sermayenin, gelirlerin ve karın serbestçe transferi,
- Üretimde kullanmak kaydıyla gümrüksüz ithalat yapma hakkı,
- Yatırımcıların park alanında kiraladıkları alanda bina ve gerekli alt yapıyı serbestçe kurma hakkı,
- İşe alımlarda esneklik.

Ekonomik Faaliyetler Parkı, uluslararası ticaret yapan, ihracata dönük hizmetler veren ve sanayi sektöründe faaliyet gösteren yerli ve yabancı yatırımcılara yönelik bir yatırım alanı olarak faaliyet göstermektedir. Bu kapsamda, yatırımcılara, altyapısı tamamlanmış ve düzenli bakımı yapılan yatırım alanları sunulmaktadır. Ekonomik Faaliyetler Parkı'nda faaliyet gösteren firmaların üretim tesisleri gümrük antrepoları olarak mütalaa edilmekte ve her türlü gümrük işlemleri firmaya özel olarak tahsis edilmiş Gümrük İdaresi görevlilerince yapılmaktadır.

Zarzis Ekonomik Faaliyetler Park alanındaki kira ücretlerine ilişkin bilgiler aşağıda sunulmaktadır:

- Sanayi sektöründeki projelere yönelik alanların kirası yıllık 3 Euro/m²,
- Hizmet ve ticaret sektöründeki projelere yönelik alanların kirası yıllık 5 Euro/m²,
- Depoların yıllık kiralari ise sanayi projeleri için yıllık 20 Euro/m², hizmet ve ticarete yönelik projeler için yıllık 25 Euro/m².

Bizerte Ekonomik Faaliyetler Park alanındaki kira ücreti yıllık 3 Euro/m²'dir. Genel bakım için ayrıca %15 ilave ücret alınmaktadır.

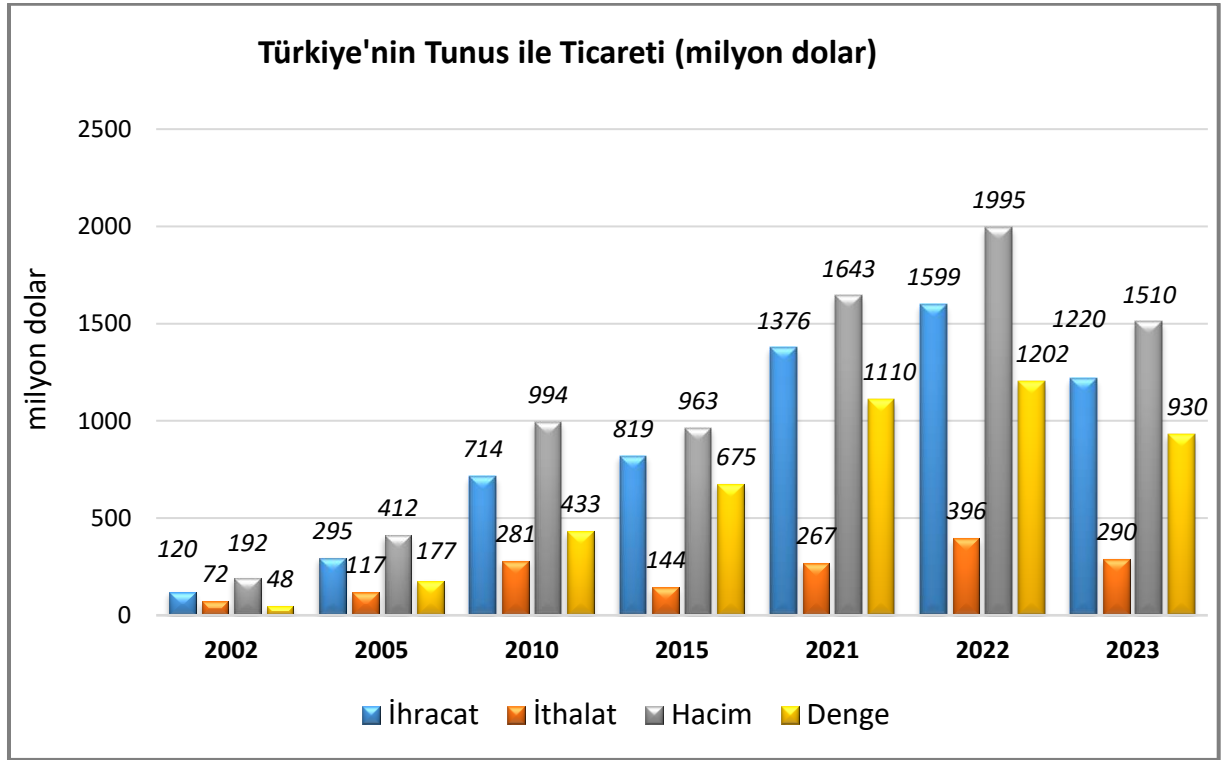
Zarzis ve Bizerte Ekonomik Faaliyetler Parklarının yanı sıra Tunus'ta faaliyet gösteren ihracat amaçlı off-shore şirketler gümrük mevzuatı açısından Türkiye'de Serbest Bölgelerde faaliyet gösteren şirketlerin statüsündedir. Bu kapsamda, bu tür şirketler üretimde kullanacakları her türlü girdiyi gümrüksüz olarak ithal etme olanağına sahiptirler. Ayrıca, bu tür şirketlerin yıllık ihracatlarının % 20'si oranında herhangi bir gümrük vergisi ödemeksizin ürettikleri malları iç piyasaya satma hakkı bulunmaktadır. Bu tür işletmelerin üretim tesisleri gümrük hattı dışı kabul edilmekte ve her türlü gümrük işlemleri firmaya özel olarak tahsis edilmiş gümrük idaresi görevlilerince işyerinde yapılmaktadır.

5. TÜRKİYE ile TİCARET

Genel Durum

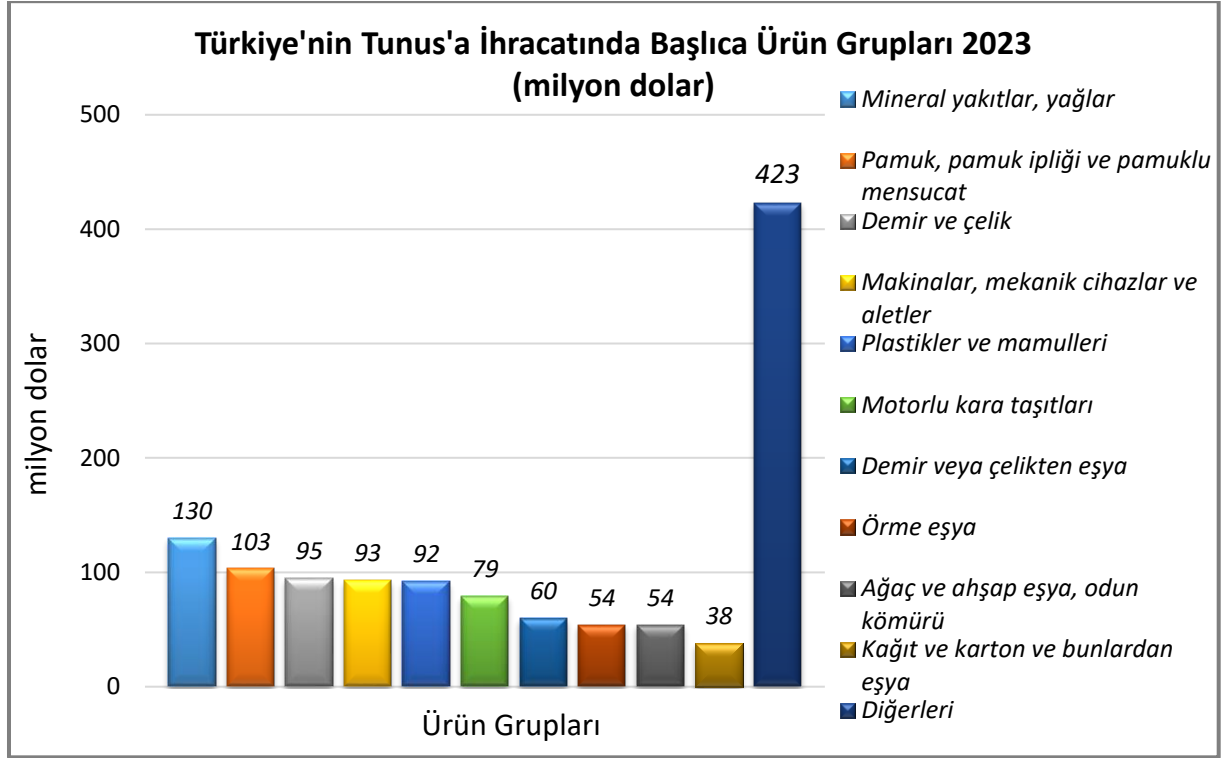
Türkiye ile Tunus arasındaki ticari ilişkiyi geçmiş yıllar boyunca incelediğimizde, ticaretin ülkemiz lehine bakiye verdiği görülmektedir. 2000 yılında ikili ticarete Türkiye lehine dış ticaret fazlası 777 milyon ABD Doları iken, 2022 yılında dış ticaret fazlası 1,2 milyar ABD dolarına ulaşmıştır. 25 Kasım 2004 tarihinde Türkiye ile Tunus arasında Serbest Ticaret Anlaşması imzalanmış, Temmuz 2005'te de yürürlüğe girmiştir. Gümrük vergileri ve eş etkili vergilerin tedrici olarak indirilmesi karara bağlanan anlaşmada, sanayi ürünleri için söz konusu vergilerin sıfırlanma süreci 1 Temmuz 2014'te tamamlanmıştır.

Türkiye-Tunus Dış Ticareti

Kaynak: Trademap

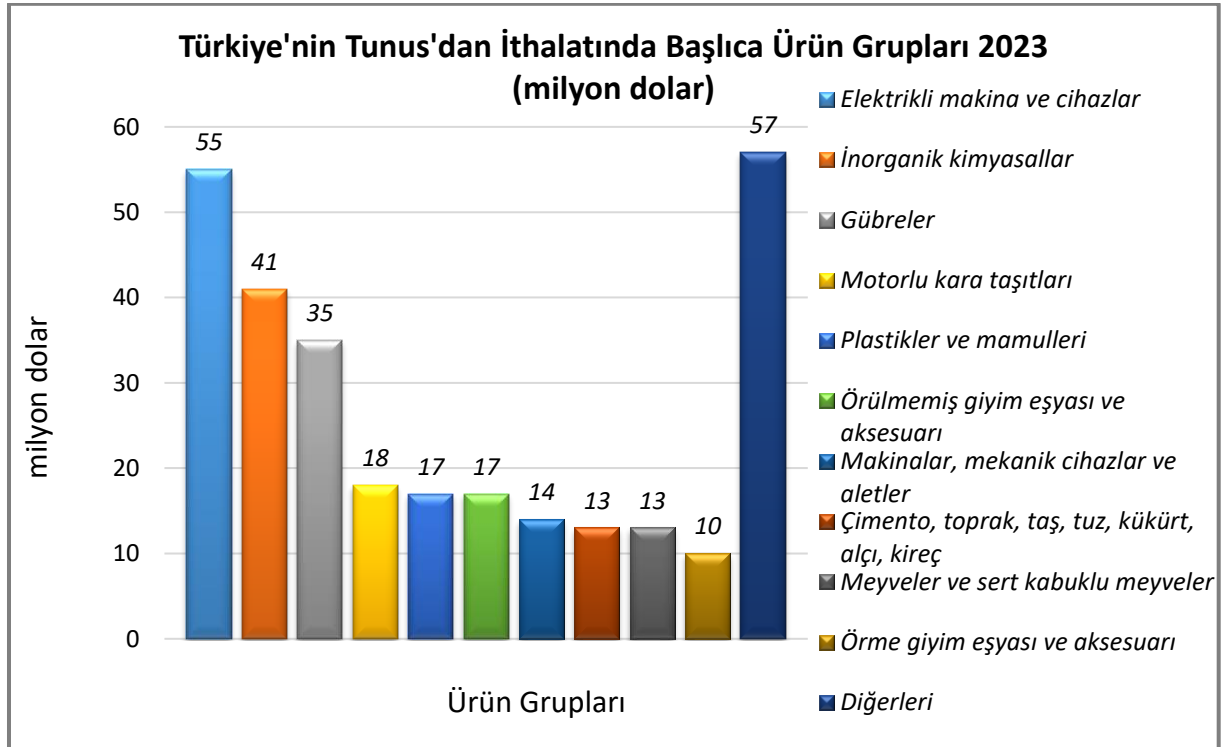
Türkiye'nin Tunus'a İhracatında Başlıca Ürünler

Kaynak: Trademap-Mirror Data/Türkiye

[Detaylı tablo için tıklayınız](#)

Türkiye'nin Tunus'tan İthalatında Başlıca Ürünler

Kaynak: Trademap-Mirror Data/Türkiye

[Detaylı tablo için tıklayınız](#)

EKLER:***EK-1: Tunus'un İhracatında Başlıca Ürünler (bin dolar)***

Sıra	GTİP	ÜRÜNLER	2020	2021	2022	Pay (% 2022)	Değişim (%, 2021- 2022)
TOPLAM İHRACAT (Diğerleriyle)			13 828 833	16 432 745	18 545 385	100	12,9
1.	8544	İzole edilmiş teller, kablolar ve diğer elektrik iletkenler; tek tek kaplanmış liflerden oluşan fiber optik kablolar	1 673 164	2 188 152	2 377 498	12,8	8,7
2.	2709	Ham petrol (petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar)	535 411	737 040	844 763	4,6	14,6
3.	1509	Zeytinyağı ve fraksiyonları (kimyasal olarak değiştirilmemiş)	812 883	594 865	801 085	4,3	34,7
4.	2710	Petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar	237 380	272 133	614 489	3,3	125,8
5.	6203	Erkekler ve erkek çocuk için takım elbise, takım, ceket, blazer, pantolon, tulum ve şort (yüzme kıyafeti hariç)	457 625	483 243	588 678	3,2	21,8
6.	6211	Spor, kayak ve yüzme kıyafetleri; diğer giyim eşyası	501 846	586 572	582 448	3,1	-0,7
7.	8536	Gerilimi 1000 voltu geçmeyen elektrik devresi teçhizatı (anahtarlar, röleler, sigortalar, fişler, kutular vb)	389 614	436 237	445 031	2,4	2
8.	2809	Difosfor pentaoksit, fosforik asit ve polifosforik asitler	128 528	279 460	400 814	2,2	43,4
9.	8708	Karayolu taşıtları için aksam ve parçalar	321 921	354 365	374 544	2	5,7
10.	3105	Azot, fosfor ve potasyumun ikisini veya üçünü içeren mineral veya kimyasal gübreler	125 449	260 008	353 420	1,9	35,9
11.	3926	Plastikten diğer eşya	270 569	313 172	338 184	1,8	8
12.	8517	Telefon cihazları, ses, görüntü veya diğer bilgileri almaya veya vermeye mahsus diğer cihazlar	233 558	232 924	335 541	1,8	44,1
13.	8803	88.01 ve 88.02 Pozisyonlarındaki hava taşıtlarının aksam ve parçaları	315 780	297 089	326 337	1,8	9,8
14.	6403	Dış tabanı kauçuktan, plastik maddeden, tabii veya terkip yoluyla elde edilen köseleden ve yüzü deriden olan ayakkabılar	219 585	269 205	305 964	1,6	13,7
15.	6204	Kadınlar ve kız çocuk için takım elbise, takım, ceket, blazer, elbise, etek, pantolon etek, vb.(yüzme kıyafetleri hariç)	170 818	241 191	263 446	1,4	9,2

Kaynak: Trademap-Direct Data/Tunus

EK-2: Tunus'un İthalatında Başlıca Ürünler (bin dolar)

Sıra	GTİP	ÜRÜNLER	2020	2021	2022	Pay (%, 2022)	Değişim (%, 2021- 2022)
TOPLAM İTHALAT (Diğerleriyle)			18 412 051	21 811 968	26 672 667	100	22,3
1.	2710	Petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar	1 012 265	1 396 026	2 341 070	8,8	67,7
2.	2711	Petrol gazları ve diğer gazlı hidrokarbonlar	960 091	849 517	1 593 816	6	87,6
3.	1001	Buğday ve mahlut	584 143	609 432	888 381	3,3	45,8
4.	2709	Ham petrol (petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar)	313 126	689 250	788 160	3	14,4
5.	8703	Otomobiller	551 868	752 655	745 202	2,8	-1
6.	8536	Gerilimi 1000 voltu geçmeyen elektrik devresi teçhizatı (anahtarlar, röleler, sigortalar, fişler, kutular vb)	468 963	552 631	578 589	2,2	4,7
7.	8544	İzole edilmiş teller, kablolar ve diğer elektrik iletkenler; tek tek kaplanmış liflerden oluşan fiber optik kablolar	372 185	494 370	498 036	1,9	0,7
8.	7408	Bakır teller	262 844	419 017	456 162	1,7	8,9
9.	7207	Demir veya alaşımsız çelikten yarı mamuller	196 461	259 480	409 438	1,5	57,8
10.	8542	Elektronik entegre devreler	356 514	320 431	388 132	1,5	21,1
11.	5209	Pamuklu mensucat (ağırlık itibariyle % 85 veya daha fazla pamuk içeren ve m2 ağırlığı 200 gr. ı geçenler)	288 381	324 084	379 815	1,4	17,2
12.	1201	Soya fasulyesi	243 917	294 112	299 179	1,1	1,7
13.	3926	Plastikten diğer eşya	248 381	286 219	298 000	1,1	4,1
14.	1005	Mısır	199 237	283 193	296 574	1,1	4,7
15.	1003	Arpa	201 610	268 711	281 809	1,1	4,9

Kaynak: Trademap-Direct Data/Tunus

EK-3: Tunus'un Ülkelere Göre İhracatı (bin dolar)

Sıra	Ülke	2020	2021	2022	Pay (% 2022)	Değişim (%, 2021- 2022)
TOPLAM İHRACAT (Diğerleriyle)		13 828 833	16 432 745	18 545 385	100	12,9
1.	Fransa	3 627 108	3 966 802	4 127 783	22,3	4,1
2.	İtalya	2 338 651	3 015 623	3 118 673	16,8	3,4
3.	Almanya	1 706 235	2 093 785	2 396 192	12,9	14,4
4.	İspanya	810 031	675 717	831 677	4,5	23,1
5.	Libya	449 564	642 507	793 602	4,3	23,5
6.	İngiltere	276 353	270 270	458 431	2,5	69,6
7.	ABD	294 900	379 870	438 507	2,4	15,4
8.	Hollanda	314 316	428 919	411 273	2,2	-4,1
9.	Türkiye	159 779	230 223	358 369	1,9	55,7
10.	Belçika	278 296	308 697	340 146	1,8	10,2
11.	Cezayir	296 034	233 837	329 016	1,8	40,7
12.	Hindistan	69 222	171 793	304 413	1,6	77,2
13.	Fas	203 049	251 332	274 071	1,5	9
14.	Malta	124 817	93 180	204 762	1,1	119,7
15.	Polonya	153 077	157 693	192 474	1	22,1

Kaynak: Trademap-Direct Data/Tunus

EK-4: Tunus'un Ülkelere Göre İthalatı (bin dolar)

Sıra	Ülke	2020	2021	2022	Pay (% 2022)	Değişim (%, 2021- 2022)
TOPLAM İTHALAT (Diğerleriyle)		18 412 051	21 811 968	26 672 667	100	22,3
1.	İtalya	2 613 003	2 924 651	3 895 674	14,6	33,2
2.	Çin	1 969 493	2 288 098	2 792 091	10,5	22
3.	Fransa	2 381 211	2 424 208	2 765 299	10,4	14,1
4.	Türkiye	923 725	1 189 524	1 633 935	6,1	37,4
5.	Cezayir	909 661	797 771	1 588 332	6	99,1
6.	Almanya	1 271 157	1 381 891	1 494 150	5,6	8,1
7.	İspanya	771 305	921 218	1 113 140	4,2	20,8
8.	Rusya	380 582	538 190	938 665	3,5	74,4
9.	ABD	529 157	554 055	761 389	2,9	37,4
10.	S. Arabistan	207 602	463 773	655 399	2,5	41,3
11.	Azerbaycan	292 461	689 249	590 969	2,2	-14,3
12.	Hindistan	285 757	409 976	531 974	2	29,8
13.	Yunanistan	223 413	561 152	482 835	1,8	- 14
14.	Brezilya	280 576	287 463	373 546	1,4	29,9
15.	BAE	125 941	169 134	371 101	1,4	119,4

Kaynak: Trademap-Direct Data/Tunus

Ek-5: Türkiye'nin Tunus'a İhracatında Başlıca Ürünler (bin dolar)

Sıra	GTİP	ÜRÜNLER	2021	2022	2023	Pay (%, 2023)	Değişim (%, 2022- 2023)
TOPLAM İHRACAT (Diğerleriyle)			1 376 446	1 598 584	1 219 952	100	-23,7
1.	2711	Petrol gazları ve diğer gazlı hidrokarbonlar	52 012	115 161	104 608	8,6	-9,2
2.	5209	Pamuklu mensucat (ağırlık itibariyle % 85 veya daha fazla pamuk içeren ve m2 ağırlığı 200 gr. ı geçenler)	62 282	81 887	63 920	5,2	-21,9
3.	4411	Ağaçtan veya diğer odunsu maddelerden lif levhalar	40 277	55 806	44 496	3,6	-20,3
4.	6006	Diğer örme mensucat	47 286	53 520	41 636	3,4	-22,2
5.	1001	Buğday ve mahlut	0	0	37 124	3	0
6.	8703	Otomobiller	38 790	35 664	34 619	2,8	-2,9
7.	4811	Kağıt, karton, selüloz vatka ve selüloz liften tabakalar	16 605	17 887	29 849	2,4	66,9
8.	7303	Dökme demirden ince ve kalın borular, içi boş profiller	2 418	1 968	26 677	2,2	1255,5
9.	7208	Demir veya alaşımsız çelikten yassı hadde ürünleri (genişlik >= 600 mm)	71 682	88 224	23 691	1,9	-73,1
10.	8704	Esya taşımaya mahsus motorlu taşıtlar	21 628	30 325	22 143	1,8	-27
11.	3920	Plastikten diğer levha, plaka, şerit, film, folye (gözeneksiz)	16 895	20 771	21 856	1,8	5,2
12.	7216	Demir veya alaşımsız çelikten profiller	24 682	28 607	21 763	1,8	-23,9
13.	2710	Petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar	17 957	22 636	19 201	1,6	-15,2
14.	2836	Karbonat; peroksikarbonat; amonyum karbomat içeren ticari amonyum karbonat	12 053	23 253	19 145	1,6	-17,7
15.	8418	Buzdolapları, dondurucular ve diğer soğutucu ve dondurucu cihazlar ve ısı pompaları	17 798	16 876	17 671	1,4	4,7

Kaynak: Trademap-Mirror Data/Türkiye

Ek-6: Türkiye'nin Tunus'tan İthalatında Başlıca Ürünler (bin dolar)

Sıra	GTİP	ÜRÜNLER	2021	2022	2023	Pay (% 2023)	Değişim (%, 2022- 2023)
TOPLAM İTHALAT (Diğerleriyle)			266 831	396 453	290 028	100	-26,8
1.	2809	Difosfor pentaoksit, fosforik asit ve polifosforik asitler	16 441	19 300	39 660	13,7	105,5
2.	3105	Azot, fosfor ve potasyumun ikisini veya üçünü içeren mineral veya kimyasal gübreler	70 537	117 866	34 613	11,9	-70,6
3.	8708	Karayolu taşıtları için aksam ve parçalar	6 015	11 444	17 378	6	51,9
4.	8537	Elektrik kontrol, dağıtım tabloları, panolar, konsollar, kabinler, diğer mesnetler ve sayısal kontrol cihazları	9 929	13 819	17 169	5,9	24,2
5.	8544	İzole edilmiş teller, kablolar ve diğer elektrik iletkenler; tek tek kaplanmış liflerden oluşan fiber optik kablolar	10 316	9 521	15 724	5,4	65,2
6.	3915	Plastikten döküntü, kalıntı ve hurdalar	11 707	13 659	13 447	4,6	-1,6
7.	2510	Tabii kalsiyum fosfatlar, tabii alüminyum kalsiyum fosfat ve fosfatlı tebeşir	0	7 264	13 031	4,5	79,4
8.	804	Hurma, incir, ananas, avokado ve guava armudu, mango ve mangost (taze/kurutulmuş)	10 578	9 724	12 891	4,4	32,6
9.	8421	Santrifüjler; sıvıların veya gazların filtre edilmesine veya arıtılmasına mahsus makina ve cihazlar	9 417	11 296	11 120	3,8	-1,6
10.	7204	Dökme demirin, demirin veya çeliğin döküntü ve hurdaları veya bunların eritilmesi ile elde edilmiş külçeler	35 737	8 915	9 556	3,3	7,2
11.	8536	Gerilimi 1000 voltu geçmeyen elektrik devresi teçhizatı (anahtarlar, röleler, sigortalar, fişler, kutular vb)	6 932	6 399	9 035	3,1	41,2
12.	6203	Erkekler ve erkek çocuk için takım elbise, takım, ceket, blazer, pantolon, tulum ve şort (yüzme kıyafeti hariç)	3 837	5 348	7 651	2,6	43,1
13.	2301	Et, sakatat, deniz hayvanı vs. (yemeye uygun olmayan) unu, pelleti, kıkırdakları (donyağı tortusu)	2 413	4 770	5 381	1,9	12,8
14.	8903	Yatlar ve diğer eğlence ve spor tekneleri; kürekli kayıklar ve kanolar	8 904	7 670	5 374	1,9	-29,9
15.	6403	Dış tabanı kauçuktan, plastik maddeden, tabii veya terkip yoluyla elde edilen köseleden ve yüzü deriden olan ayakkabılar	1 705	4 399	5 183	1,8	17,8

Kaynak: Trademap-Mirror Data/Türkiye